

4. Колобов О. А. Терроризм и контртерроризм в современном мире: аналитические материалы, документы, глоссарий : научно-справочное издание. 2003. С. 340–342.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри Грушко М. В.

ОЛЕКСЮК АНАСТАСІЯ ІГОРІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»

ЗАСОБИ ВЕДЕННЯ ВОЄННИХ ДІЙ, ЩО ЗАБОРОНЕНІ НОРМАМИ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА

Із самого початку всі обмеження та заборони на використання зброї були присвячені захисту комбатантів від шкоди та надмірних страждань. У 1868 році в преамбулі Санкт-Петербурзької декларації було зазначено, що єдиною цілю під час війни має бути послаблення ворога, а, щоб досягнути цього достатньо вивести зі строю найбільшу можливу кількість осіб, для цього не можна використовувати зброю, що збільшує страждання, оскільки – це суперечить законам людяності [1].

Для того, щоб запобігти зайвим стражданням та невиправданим жертвам серед усього цивільного населення, заподіяння важких та довгострокової шкоди природному середовищу, що настануть внаслідок воєнних дій, для всіх сторін, що беруть участь у війні, встановлюються деякі суворі заборони та обмеження в засобах ведення воєнних дій.

Але, на жаль, у договірному праві відсутні чіткі критерії того, які страждання «зайві» та, які ушкодження «надмірні», тому тут потрібно шукати та дотримуватися балансу між військовою необхідністю та гуманністю. Багато держав підтримують цей підхід, більше того Міжнародний Суд ООН у своєму консультативному висновку, щодо правомірності застосування ядерної зброї, зазначає – «забороняється наносити більшу шкоду, ніж таку, яку неможливо уникнути для досягнення певних законних військових цілей» [2].

Усі засоби ведення воєнних дій, що заборонені нормами міжнародного гуманітарного права – є чітко закріпленими в Додатковому протоколі до Женевської конвенції від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I) [3]. До них належать: вибухові та запальні кулі; кулі, що розгортаються або сплющуються; отрута, й отруєна зброя; задушливі, отруйні та інші гази; біологічна зброя; засоби впливу на природне середовище; будь-яка зброя основна дія якої

полягає в ушкодженні осколками, які не виявляють в людському тілі за допомогою рентгенівськими променями та інші.

Варто зауважити, що, на рахунок, боеприпасів об'ємного вибуху (термобаричні), касетних бомб та боеприпасів, що мають збіднений уран, нічого не зазначено в чинних міжнародних договорах, отже, вони прямо не заборонені. Також, деяку зброю із списку вище можна віднести до зброї, яка діє невибірково, тобто спрямована не на чітку ціль, її наслідки не можуть бути обмежені, а саме такий видзброя війни обмежується I Протоколом до Женевської конвенції 1949 р.

Також, зважаючи на науковий прогрес, варто зазначити й про нову зброю, що виникає – дистанційно керовані безпілотики, більш автономні роботи, нанотехнології, мілітаризація космічного простору та інші [4, с. 138]. Стаття 36 Додаткового протоколу I вказує на те, що: «при вивченні, розробці, придбанні чи прийнятті на озброєння нових видів зброї, засобів або методів ведення війни Висока Договірна Сторона повинна визначити чи підпадає їх використання під заборони міжнародного права».

Такий обов'язок як проводити юридичну оцінку новітньої зброї, по-перше, відноситься до всіх держав, незалежно від їх зобов'язань, що виникли через певний договір, по-друге, застосовується і в мирний час, і в час збройного конфлікту, і має за ціль забезпечити відповідність зброї до норм, що встановлені міжнародним гуманітарним правом. Орган, який проводить, таку оцінку, повинен провести детальний аналіз конструкції та характеристики зброї.

Отже, варто зазначити, що норми, які існують та принципи міжнародного гуманітарного права можна застосувати та пристосувати до будь-яких технологій, що виникають та розвиваються у галузі виробництва зброї.

Список використаних джерел

1. Санкт-Петербурзька декларація про скасування застосування вибухових та запалювальних куль : від 29.11.1868 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_195#Text (дата звернення 11.11.2021).
2. ICJ, Legality of the threat or Use of Nuclear Weapons, op. cit. (note 38), para 78.
3. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I) : від 8 червня 1977 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199#Text (дата звернення 11.11.2021).
4. Нільс Мельцер. Міжнародне гуманітарне право. Загальний курс / координатор Етьєн Кюстер. МКЧХ, 2020. С. 138.

Науковий керівник: асистент кафедри Владишевська В. В.